

Lakivaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi rangaistusten täytäntöönpanosta annetun asetuksen muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 16 päivältä maaliskuuta 1990 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 23.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina lain-säädäntöjohtaja Jan Törnqvist ja ylijohtaja K. J. Lång oikeusministeriöstä, poliisiylitarkastaja Pertti Virolainen sisäasiainministeriöstä, oikeusneuvosmies Martti V. Mustakallio Helsingin raastuvanoikeudesta ja toiminnanjohtaja Harri Montonen Kriminaalihuoltoyhdistyksestä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rangaistusten täytäntöönpanosta annetun asetuksen 2 luvun säännöksiä ehdonalaisen vapauden menettämisestä käytösrikkomuksen perusteella siten, että päätösvalta tällaisesta vapauden menettämisestä siirrettäisiin oikeusministeriön istunnolta tuomioistuimelle. Lisäksi ehdotetaan kumottaviksi säännökset ehdonalaisen vapauden koeajan pidentämisestä sekä säännökset vankeusvangan rangaistusajan päättyessä kesken olevan yksinäisyyden suorittamisesta ja vankilan johtokunnan oikeudesta määrätä vangen aiheuttama vahinko korvattavaksi vangille tilitettävästä tulosta. Edelleen ehdotetaan kumottavaksi rikoslakiin sisältyvät säännökset elinkautisvangille tuomittavasta yksinäishuonerangaistuksesta. — Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 1990.

Valiokunta on käsitellyt asian. Hallituksen esityksen perusteluiden ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena sekä sen toteuttamista kiireellisenä huomioon ottaen, että ehdotettujen lainmuutosten jälkeen on mahdollista ratifioida Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimus tekemättä sopimukseen varaumaa siltä osin kuin se koskee rangaistuksen täytäntöönpanoa.

Valiokunta toteaa kuitenkin, etteivät ehdonalaista vapautta koskevat nykyiset säännökset ole muiltakaan osin tyydyttäviä. Järjestelmä, jossa tuomioistuimen tuomitseman rangaistuksen pituus ja täytäntöönpanotapa voivat olenaisesti vaihdella täytäntöönpanoviranomaisten tekemien päätösten perusteella, ei ole hyväksyttävä. Hallituksen esitys lieventää tätä epäkohtaa vain vähäisiltä osin. Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan lainsäädännön kehittämiseksi siten, että tuomitun rangaistuksen pituus ja rangaistuksen suorittamistapa eivät jää riippuvaisiksi hallintoviranomaisen ratkaisusta, vaan perustuvat tuomioistuimen päätökseen.

Myöskään ehdonalaisessa vapaudessa olevien valvonta ei näytä olevan tyydyttävästi järjestetty. Valvonta ei riittävästi tue valvottavia eikä myöskään pysty tehokkaasti ehkäisemään uusintarikollisuutta. Valiokunta edellyttää, että hallituksen tulee tehdä selkeä ratkaisu valvonnan kehittämisestä selvästi valvottavaa tukevaksi ja hänen sopeutumismahdollisuuksiinsa lisääväksi. Samalla hallituksen tulee myös selvittää valvonnan merkitystä toisaalta rikollisuutta ennaltaestävänä toimintana ja toisaalta jälkihuoltoa edistävänä järjestelmänä.

Vaikka ehdonalaisen vapauden menettämistä koskeva tuomioistuimen ratkaisu onkin vapaudenmenetystä merkitsevänä periaatteessa tärkeä, ovat ratkaistavat asiat kuitenkin useimmiten selviä ja seurauksen määrittäminen niissä ongelmaton. Sen vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lainsäädännön muuttamiseksi siten, että ehdonalaisen vapauden menettämistä koskevat asiat voitaisiin tuomioistuimessa käsitellä yhden tuomarin kokoonpanossa.

Edellä olevan perusteella valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Helsingissä 30 päivänä maaliskuuta 1990

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Björkstrand, varapuheenjohtaja Urpilainen sekä jäsenet Aittoniemi, Hacklin, Jokinen, Jäät-

teenmäki, Linnainmaa, Moilanen, Niinistö, Paloheimo, Taina (osittain), Tykkyläinen, Vähänäkki ja Väistö.
